

Zazaca yazılmış olan hikâye kitaplarını bugüne kadarki en kapsamlı analize tabi tutan bu kitapta yazar, 2014 yılına kadar yazılmış olan yirmi üç kitaptaki 276 hikâyeyi analiz ederek Zaza hikâyeciliğini tüm yönleriyle ele alır. Hikâyeler tarihi, sosyal, kültürel bağlamlarda analiz edilerek hem yakın dönem siyasi tarihi ortaya konulmaya çalışılır hem de Zazaların kültür dünyası okurların dikkatine sunulur.

gece
kitaplığı

www.gecekitapligi.com

f /gecekitapligi
t /gecekitap

g+ /gecekitapligi

9 786052 883303

MODERN ZAZA HİKÂ YECİLİĞİ - I

İLYAS AKMAN

gece
kitaplığı

MODERN ZAZA HİKÂ YECİLİĞİ I

İLYAS AKMAN

gece
kitaplığı

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	9
1. BUDELAÊ GIRŞİ (BÜYÜKLÜK BUDALALARI) ..	31
1.1. Ap Momıd (Mahmut Amca)	33
1.2. Talime Binê Lingu Kerdene (Ayakların Altına Alma Talimi).....	35
1.3. Budelaê Gırşı (Büyükük Budalaları).....	36
1.4. Carıxê Khani (Eski Çarıklar).....	38
1.5. Hale Dewa Ma (Köyümüzün Durumu)	40
1.6. Germanist M. (Cermen Dilleri Uzmanı M.)	41
1.7. Hengure (Üzüm)	42
1.8. Hewne Mı (Rüyam)	43
1.9. Dêsim Hot Rey Bio Thol Hot Rey Bio Pır (Dersim Yedi Kez Boşaltılmış Yedi Kez Dolmuş).....	45
1.10. Hurendia Domoni Kardikerda (Bıçaklanan Çocukların Yeri/İzi)	46
1.11. Mıleto Ke Ma Cıre Gureeme (Kendilerine Çalıştığımız Millet).....	47
1.12. Mı Pie To Remına (Ben Babanı Kaçırdım).....	49
1.13. Momi Nêşîê We (Mumlar Sönmedi)	50
1.14. Asme, Televizon, Qılae Sılı (Ay, Televizyon, Tezek Keseği).....	52
1.15. Tersê Pio Qızılbaş (Kızılbaş Babanın Korkusu)	53
1.16. Veyve Khalıke Mı (Dedemin Düğünü)	55
1.17. Qulğa Xıdırali (Hıdırali'nin Odası/Kulübesi)	56
1.18. Zone Ma Hona Nêmerdo (Dilimiz Daha Ölmedi) 58	
1.19. Rijjaena Yeqraru (İkrarın Yıkılması)	60

2. BİNÊ DARÂ VALÊRE DE (SÖĞÛT AĞACININ ALTINDA) 63

- 2.1. Huzna..... 63
 2.2. Xozî Biyê Zafî (Domuzlar Çoğalmışlar)..... 64
 2.3. Rem (Kaçış)..... 66
 2.4. Baba..... 68
 2.5. Binê Dara Valêre De (Söğüt Ağacının Altında) 70
 2.6. İtîraf..... 71
 2.7. Şewa Sipî (Beyaz Gece)..... 74
 2.8. Dîyarbekîr Seraser Eşq (Diyarbakır Baştan Başa Aşk) 75
 2.9. Şîyayîş (Gitmek) 77
 2.10. Tewî (Ürperti)..... 78

3. HİKÂYEYÊ KOYÊ BÎNGOLÎ (BÎNGÖL DAĞLARININ HİKÂYELERİ) 81

- 3.1. Nobedar (Bekçi) 81
 3.2. Hesrete (Hasret) 84
 3.3. Dara Sosyalizme (Sosyalizm Ağacı) 87
 3.4. Zureker (Yalancı)..... 90
 3.5. Kûvî (Yabani) 93

4. BEYÎ SE BENA? (BEYÎ NE OLACAK?) 97

- Beyî'nin Trajik Yaşamı ve Kadınların Merkezizliği 97
 1960 Askeri Darbesi ve Kürt Sorunu 100
 Metafizik Olaylar 102

5. DARÂ GOZÊ (CEVİZ AĞACI) 105

- 5.1. Bircanê Dîyarbekirî Ra Mektubêke (Biricik Diyarbakır'dan Bir Mektup) 105
 5.2. Gozêre (Ceviz Ağacı) 107

5.3. Hûtê Gola Qorqorî (Korkor Gölünün Devi)	109
5.4. Bro û Dibistane (Bro ve Okul).....	111
5.5. Wesar û Eskero Siya (Bahar ve Siyah Asker)	112
5.6. Hezkerdiş, Rindî û Zilm (Sevmek, Güzellik ve Zulüm).....	113

6. HEWNÊ NEWROZE (NEWROZ RÛYASI) .....

6.1. Ben Bulamaç Yemiyol!.....	117
6.2. Poşmaniye (Pişmanlık).....	119
6.3. Bava Hemedî û Heşê Bêzikî (Bava Hemedi ve Bêzik'in Ayısı)	121
6.4. Qirvan (Kurban).....	122
6.5. Di Vilikê Verê Vare (Yayladaki İki Çiçek).....	124
6.6. Bedelê Xayiniye (Hainliğin Bedeli).....	126
6.7. Pîro Kilmek (Kısa Pir)	127
6.8. Seye (Öksüz)	129
6.9. No Kî Ma Ra Wo (Bu Bizdendir)	131
6.10. Rayîrê Kora (Kore Yolu)	132
6.11. Ceza Tîje (Güneşin Cezası).....	133
6.12. Rayverê Mîrzayî (Mirza'nın Rehberi)	135
6.13. Serbilindîya Evîne û Rojda (Evin ve Rojda'nın Onuru)	136
6.14. Doktorê Ma (Bizim Doktorumuz).....	138
6.15. Ti kî Hardo Bimbarek Ra Wa (Sen Kutsal Topraklardansın)	139
6.16. Qirvanê Xizirî (Hızır'ın Kurbanı)	140
6.17. Hewnê Newroze (Newroz Rüyası).....	142

7. HALÎN (YUVA) .....

7.1. Wayîrê Zimbêlan (Bıyıkların Sahibi).....	145
7.2. Hêrsê Sitûna Mermere (Mermer Sütunun Siniri) ..	147

7.3. Tena Estarey Şahid Biy (Yalnız Yıldızlar Şahitti)....	148
7.4. Kema Hewirsî (Ardıç Kümesi)	150
7.5. Mergê Yew Kutikê Esilî (Asil Bir Köpeğin Ölümü)151	
7.6. Elametê Qîyametî (Kıyamet Alameti)	152
7.7. Birîna Ke Çareyê Mi De Ya (Alnımdaki Yara).....	153
7.8. Pêrodayîşê Kutikan (Köpeklerin Kavgası)	155
7.9. Perşe	156
7.10. Xayîn (Hain)	157
7.11. Serkewtena Zerencan (Kekliklerin Başarısı)	158
7.12. Ziwano Mehellî (Mahalli Dil).....	160
7.13. Halîn (Yuva).....	161

8. OMID ESTO (ÜMİT VAR)..... 163

8.1. Xewf (Korku)	163
8.2. Wayîrê Hênîyê Mamedî (Mehmet Pınarının Sahibi)165	
8.3. Xopan (Viran).....	167
8.4. Serê Tumê Pîlî ra (Büyük Tepenin Üstünden).....	168
8.5. Omid Esto (Ümit Var)	170
8.6. Tirankî (Tren Eksenli)	172

9. XAFİLBELA (BEKLENMEDİK SORUN)..... 175

9.1. Ez Hol Zaneno (Ben İyi Biliyorum).....	175
9.2. Vilaweke (Bildiri)	177
9.3. Ahaa Biradero Xoşewîst (Ahaa Sevgili Birader)	181
9.4. Torn (Torun).....	183
9.5. Qewe (Kahve)	185
9.6. Kelmîzin (İdrarını Tutamayan)	186
9.7. Keyeyê Roşna û Mîro Kose (Roşna'nın Ailesi ve Köse Mir)	187
9.8. Xafilbela (Beklenmedik Sorun).....	189

9.9. Bajarê Ma (Bizim Şehrimiz).....	190
9.10. Bostan.....	192
9.11. Heykel.....	193
10. GORSE.....	195
10.1. Gorse.....	195
10.2. Ters (korku)	197
10.3. Delale	199
10.4. Dilekçe (Dilekçe).....	200
10.5. Waya Mı (Kız kardeşim)	201
10.6. Caron (Taşlı Küçük Alan)	203
10.7. Xal Mehmed (Mehmet Dayı)	204
10.8. Xelil Kişiya (Halil Öldürüldü)	206
10.9. Bêçare (Çaresiz).....	208
10.10. Yew Misqalika Keyfweşîye û Huyayîşî (Bir Tutam Keyif ve Gülüş).....	208
11. EZ GULE RA HES KENA (BEN GÜLÜ SEVİYORUM)	211
11.1. Şorbaya Şorre (Tuzlu Çorba).....	211
11.2. Fitwaya Nengan (Küfürlerin Fetvası)	212
11.3. Erdîşe (Sakal).....	214
11.4. Hewn (Rüya).....	215
11.5. Henekçi (Şakacı).....	217
11.6. Dizd (Hırsız).....	218
11.7. Homa û Pêxamber (Allah ve peygamber).....	219
11.8. Boya Lewanteyî (Lavanta Kokusu)	220
11.9. Çaya Serhedî (Serhadın Çayı)	222
11.10. A B C.....	224
11.11. Faydeyê Kursê Zivanê Kurdkî (Kürt Dili Kursunun Faydası)	225

11.12. Murîyêre (Armut Ağacı)	226
11.13. Qertal Hema Zi Perreno (Kartal Halen Uçuyor).....	227
11.14. Komunîstîye (Komünistlik).....	229
11.15. Şorişgêro Kurd (Kürt Devrimci).....	230
11.16. Awirê Aye Çimanê Mi De Mendê (Bakışları Gözlerimde Kaldı).....	230
11.17. Öteki metinler	233

12. TEBERİK (ÖLEN KİŞİDEN KALAN YADİGÂR) 241

12.1. Teberik (Ölen Kişiden Kalan Yedigâr)	241
12.2. Gijgêleke (Hortum).....	242
12.3. Xêx (Alık).....	243
12.4. Xortê Dewe (Köyün Gençleri).....	245
12.5. Mîyazê Xizirî (Hızırın Miyazı/Lokması)	247
12.6. Xatır (Hatır)	249
12.7. Toraqo Solin (Tuzlu Çökelek).....	250
12.8. Mar (Yılan).....	252
12.9. Şilane û Gulsosine (Kuşburnu Ağacı ile Süsen Çiçeği).....	254
12.10. Berîvane (Berivan)	255
12.11. Gule (Gül)	256

13. KUÇAYA HUNERÎ (SANAT SOKAĞI) 259

13.1. Adiro Tanaye (Isı Veren Ateş).....	259
13.2. Anatolya (Anadolu)	261
13.3. Masayêy Sofî (Sofî'nin Balıkları).....	263
13.4. Zuro Kê Xo Pêhesneno (Kendini Ele Veren Yalan).....	266
13.5. Profesör	268
13.6. Şewe Meseleyan Goştarena (Gece Olayları Dinliyor).....	270
13.7. Wendiş (Okuma).....	271
13.8. Kuçaya Hunerî (Sanat Sokağı).....	271

14. TARİYÎYA ADİRÎ DE (ATEŞİN GÖLGESİNDE) .275

14.1. Tarîyîya Adirî De (Ateşin Gölgesinde).....	275
14.2. Buhran	276
14.3. Sifre (Sofra).....	278
14.4. Reqemî (Rakamlar).....	279
14.5. Kek Dewrim (Devrim Abi).....	280
14.6. Şala Sîya (Siyah Çarşaf).....	282
14.7. Nêweşîya Dîyarbekirî (Diyarbakır Hastalığı).....	284
14.8. Nêweşîya Maseyan (Balıkların Hastalığı)	285
14.9. Nêweşîya Nêweşan (Hastaların Hastalığı)	286
14.10. Nêweşîya Lelebîyan (Lelebilerin Hastalığı)	287
14.11. Nêweşîya Sîyataleyî (Siyatale'nin Hastalığı).....	289
14.12. Nêweşîya Gijikinî (Gijikin'in Hastalığı)	290

15. BERO SÛR (KIRMIZI KAPI)..... 293

15.1. Perrê Pîyî (Babanın Kanatları)	293
15.2. Ez û Ti (Ben ve Sen).....	296
15.3. Şefeq Çimanê Ma De Bî (Şafak Gözlerimizdeydi)297	
15.4. Kênayî (Kızlar)	299
15.5. Têduşîye (Eşitlik)	300
15.6. Bero Sûr (Kırmızı Kapı)	302
15.7. Çuwe (Çubuk)	303
15.8. Dejê Xerîbiye (Gurbetliğin Acısı)	305
15.9. Ziyare (Türbe).....	306
15.10. Wad (Söz).....	308
15.11. Giranîya Sozî (Sözün Ağırlığı)	310
15.12. Eşq Gêj O (Aşk Delidir)	311
15.13. Şîra Dirbetine (Yaralı Şiir)	313
15.14. Şahê Maran (Şahmeran).....	314

16. ÇAKÊTO SİPÎ (BEYAZ CEKET).....	317
16.1. Rotişê Yew Banî (Bir Evin Satılışı)	317
16.2. Mihê Mence (Menice'nin Mehmet'i)	320
16.3. Îpsiz û Sapsizî (İpsiz ve Sapsızlar)	322
16.4. Punco Derg (Uzun Çorap).....	324
16.5. Çakêto Sipî (Beyaz Ceket).....	325
16.6. Paleyêko Newe (Yeni Irgat)	328
16.7. Serewedaritişo Bêveng (Sessiz Başkaldırı).....	330
16.8. Tuto Muzir (Yaramaz Çocuk).....	331
16.9. Kurdî Nêkewenê Mezelê Tirkan (Kürtler Türklerin Mezarına Girmiyorlar)	333
16.10. Huso Derdewer (Gamlı Hüseyin).....	334
16.11. Rasgele (Rastgele)	335
16.12. Qomando (Komando).....	336
16.13. Werêameyişê Marê Qolî (Yarım Kalmış Yılanın Barışması)	338
16.14. Qij-Wij (Ağlayıp-Bağırma).....	339
16.15. Husê Pîre û Mihê Amîna (Yaşlı Ninenin Hüseyin'i ve Amin'e'nin Mehmet'i).....	340
16.16. Îzin (İzin)	341
17. HESÊ MIŞÎ (MIŞE'NİN HASAN'I)	343
17.1. Şewla	343
17.2. Eşqê Kerge (Tavuğun Aşkı).....	345
17.3. Xemgîniye (Üzüntü)	347
17.4. Hesê Mişî (Mişe'nin Hasan'ı)	349
17.5. Purilîyenê Vewre Ver De (Kar Taneciklerinin Önünde).....	351
17.6. Pitayîşê Zerrî (Gönül Çarpıntısı)	352
17.7. Aze û Ez (Aze ve Ben)	353

18. GREV	357
18.1. Veyvê Çemî Muradî (Murat Nehrinin gelini)	357
18.2. Astarê Warê Ma (Yaylamızın Yıldızları)	360
18.3. Agêrayîş (Dönüş)	362
18.4. Trajediya Zebeşan (Karpuzların Trajedisi)	364
18.5. Horîyes (Çığ)	365
18.6. Şitî Kilkorî (Yabani Bitkinin Sütü)	367
18.7. Grev	369
18.8. Derdê Kezebe (Yürek Acısı)	371
19. PÎYÊ MI KEMANE CINITÊNE (BABAM KEMAN ÇALIYORDU)	373
19.1. Pîyê Mi Kemane Cinitêne (Babam Keman Çalıyordu)	373
19.2. Pîlvank De (Dedeğaç'ta)	376
19.3. Poşmanîye (Pişmanlık)	377
19.4. Boya Mume (Mum Kokusu)	378
19.5. Doktor Kî Çin O (Doktor da Yok)	380
19.6. Torbeyê Xeycane (Xeycanê'nin Torbası)	382
19.7. Almancî (Almancı)	384
19.8. Serekirî (Kendisinden Sonra Doğan Kardeşi Kız Olan Kişi)	386
19.9. Heqî Vengê Mi Nêheşna (Allah Sesi mi Duymadı) ...	388
19.10. Pawitiş (Bekleme)	389
19.11. Tersê Zewacî (Evlilik Korkusu)	391
19.12. Mêrdeyo Demokrat (Demokrat Koca)	393
19.13. Xêxiya Ciniyan (Kadınların Aptallığı)	394

20. HÊVÎYA MACIRE (GÖÇMENİN UMUDU)	397
20.1. Tersê Bacaran (Şehirlerin Korkusu)	397
20.2. Roja Sîyaye (Kara Gün)	400
20.3. Bêvengîye (Sessizlik).....	401
20.4. Xuy (Huy).....	402
20.5. Fatima û Helga (Fatma ve Helga).....	404
20.6. Hêvîya Macire (Göçmenin Umudu).....	406
20.7. Vînbîyayîşe Zîne (Zîne'nin Kayboluşu).....	409
20.8. Vileyê Xerîban Çewt O (Garibanların Boynu Büküktür)	411
20.9. Xururê Yew Nîjadparestî (Bir Irkçının Gururu) ..	412
20.10. Dara Mûzan (Muz Ağacı)	414
20.11. Gula Xalfetî (Halfetî'nin Gülü).....	415
20.12. Muptelayîye (Müptelalık).....	416
20.13. Axîret (Ahiret).....	417
21. ZEMAN SEY FEKÊ KARDÎ BÎ (ZAMAN BIÇAĞIN AĞZI GİBİYDİ).....	421
21.1. Ez Bîya Çîkîniyade Bêvenge (Ben Sessiz Bir Çığlık Oldum)	421
21.2. Pukeleka Peyêne (Son Tipi)	423
21.3. Şanîka Derge (Uzun Öykü).....	424
21.4. Şade, Deleverge û Bizêko Taq (Şade, Dişi Kurt ve Oğlak)	426
21.5. Andalo Kafir (Kâfir Andal).....	427
21.6. Şade	428
21.7. Qap-Ribêsî (Işkın).....	429
21.8. Poşmanîya Xase (Xase'nin Pişmanlığı)	430
21.9. Xwezika Mi Ê Reyêk Bidîyêne (Keşke Onları Bir Daha Görseydim)	432
21.10. Gule Bîye Bêvengîye (Gül Sessizlik Oldu)	434
21.11. Cemseyî (Cemseler)	435

21.12. Asûde	437
21.13. Domanê Welatê Mi (Ülkemin Çocukları)	438
21.14. Şîyayîşê Dîla (Dila'nın Gidişi)	439
21.15. Hikayeyê Koyî (Dağ Hikâyeleri)	440
22. SEWDAYA BELEKINE (ALACALI SEVDA)	447
22.1 Kalmem û Xaskare (Kalmem ve Xaskare)	447
22.2. Dayîke (Anne)	449
22.3. Alî Xıdır Bakus	451
22.4. Koyê Mizurî ra Selam Bo (Munzur Dağından Selam Olsun)	453
22.5. Sanîka Nare (Nare'nin Masalı).....	454
22.6. Qal û Qirê Dewe (Köy Yaşamının Dedikodusu/Sıradan Akışı)	457
22.7. Çemo Gonin (Kanlı Nehir).....	459
23. BERENGE	463
23.1. Dejo Hîrêlengêz (Üç Ayaklı Acı).....	463
23.2. Melayê Zele (Kavalın Hocası).....	464
23.3. Remayîş (Kaçış)	466
23.4. Cehşqazî (Hülle).....	468
23.5. Xerîbîya Memî (Mem'in Garipliği)	469
23.6. Ziwane Xerîbki (Garip Dil).....	470
23.7. Agir Ketîye Dilê Min (Ateş Düştü Gönlüme)	473
23.8. Xape (Tuzak).....	474
23.9. Hewnê Xal Taharî (Tahir Dayının Rüyası)	476
23.10. Weverê Royî (Nehrin Öte Yakası)	478
23.11. Vengê Babîyê Mi (Babamın Sesi)	479
23.12. Zewajê Gêjî (Alığın Evliliği)	481
SONUÇ	483
KAYNAKÇA	499